

**När och varför behöver kablar
bytas ut?**

Aron Andersson, Mats Klarén Nexans
Sweden AB
Magnus Gustafsson, Uponor Infra AB

Karl-Johan Mannerback, Robin Forstner
Draka kabel AB

Arrangeras av Voltimum.se – portalen för elproffs

När och varför behöver kablar bytas ut?

- Hur lång livslängd en kabel får, påverkas av ett stort antal faktorer.
  - Rätt val av kabel
  - Kabelhantering vid förläggning.
  - Mekaniska påkänningar under drift.
  - Belastningsgraden
  - Kemikalier
  - UV-ljus

Extra skydd vid markförläggning

Vilka krav ställs på kabelskyddsror?

	Enkel- korrugerade	Inga krav	<i>Tillfällig EI</i>
	SRN, Normala förhållanden	Ringstyvhet 4 kN/m ² Slagprov normal	<i>Normalt i mark</i>
	SRS, Svåra förhållanden	Ringstyvhet 8 kN/m ² Slagprov svår	<i>Grunt i mark</i>
	SRE-P, Extra svåra förhållanden	UV-beständigt Ökat krav på godstjocklek	<i>Ovan mark / berg</i>

Källhänvisning: EBR KJ41:15

Täta eller otäta muffar?

Täta muffar

- Mindre risk för vatteninträngning
- Kan läggas för framtiden

Otäta muffar (sandtät)

- Vatteninträngning
- Framtida problem med vatten/is och rotinträngning i rören

Täta rörsystem - längd eller ring?

6 m längder, muff med integrerad tätningssring

250 m ringar + elsvetsmuff

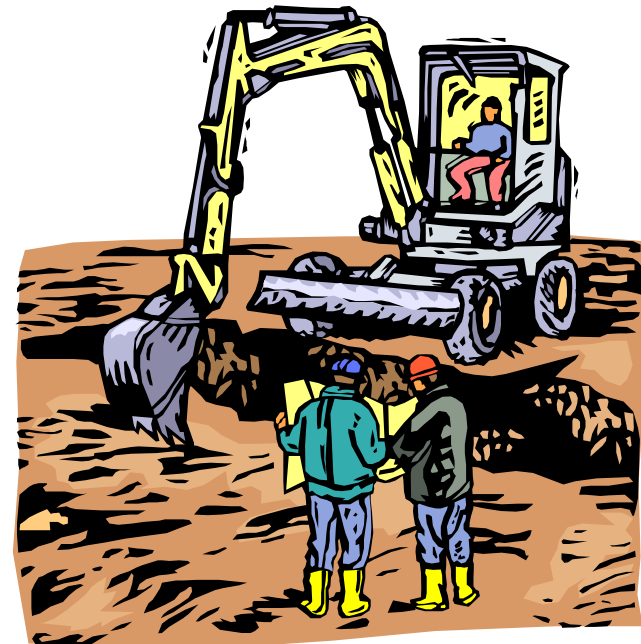

Tätning med krympslang mot kabel

Risker vid förläggning

- **Plöjning - Schaktning – Kedjegrävning –Skjutning av kabel**
  - Vid kabelplöjning, alltid förplöjning!!
- **Förläggningstemperatur**
  - Lägsta temp PVC / HFFR-mantlad 0° C (-10° C)
  - Lägsta temp. PE-mantlad –20° C
  - Ökad andel skador på solvarm kabel 60°- 70° C.
- **Kapad kabel skall alltid tätas**
- **Vid utdragning, max dragkraft**
  - Dragstrumpa $5xD^2$ (N)
  - Begränsningsregel
    - Al 30 N/mm²
    - Cu 50 N/mm²

Prov före drifttagning

- Prov före drifttagning 1 kV-kablar
  - Isolationsprovning av respektive ledare, övriga ledare och PEN - (PE-ledare) kopplas ihop.
    - För att upptäcka eventuellt fel.
      - Provspänning 1 kV
      - Över 30 M Ω / km, (ny kabel)
- Mellanspänningskablar
  - Kontroll av skärmförbindelse
  - Isolationsprovning av ledare.
    - För att upptäcka eventuella fel, kabel, skarv och avslut.
      - VLF
        - » Nya kablar 3xU_o, minst 30 min.
        - » Gamla kablar 2xU_o, minst 30 min.

Arrangeras av Voltimum.se – portalen för elproffs

Mantelprovning

- Kontrollera fortlöpande manteln, under förläggningen.
- Innebär att det är enklare att lokalisera eventuella mantelskador vid "slutprovningen".
- Mätspänning
  - PE-mantel 5 alt. 10 kV
- Läckström
- Provtid
  - 1 min

Arrangeras av Voltimum.se – portalen för elproffs

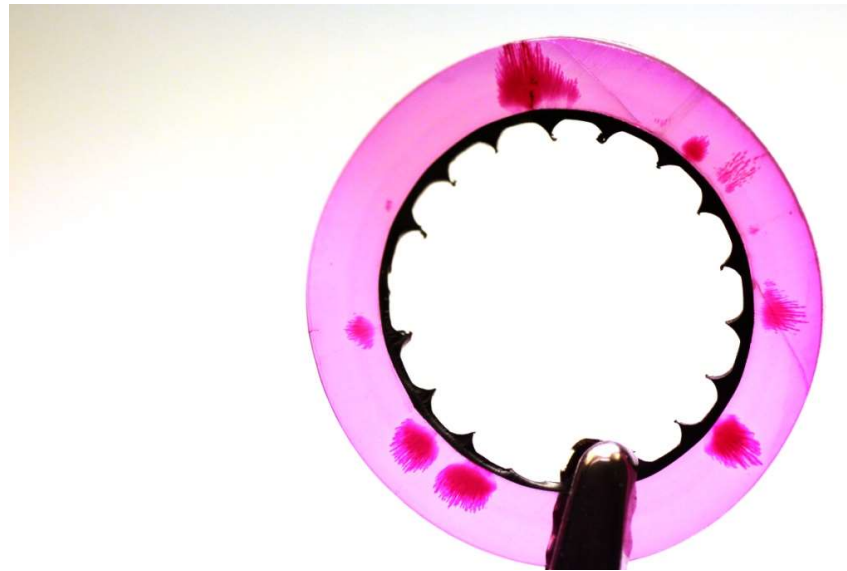
Tillståndskontroll

- **Tillståndskontroll av äldre PEX-kablar.**
  - 12 & 24 kV-kablar tillverkade på 70 & 80-talet
    - Korroderad skärm
      - Detektera förekomsten av punktviss korrosion, (metallisk förbindning saknas).
    - TD-mätning (Tangens Delta)
      - Detektera förekomsten av Treeing (vattenträd)

Arrangeras av Voltimum.se – portalen för elproffs

Treeing (Vattenträd)

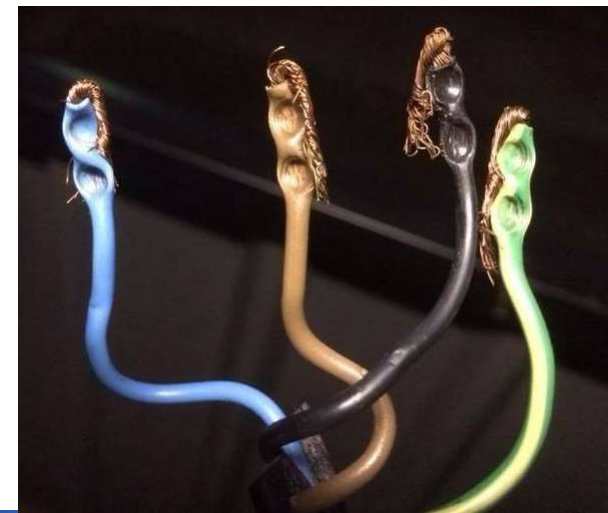
Installationskablar

- **Förläggning**
- **Temperatur**
  - Lägsta temp PVC / HFFR-mantlad 0° C (-15° C) Försiktighet bör iakttagas
- **Böjradie**
  - Kabeln specifikation, Varierande.
- **Mekaniskpåverkan**
  - Slag/tryck
  - Vibration
- **UV**
  - Extra skydd
  - Hur mycket?

Installationskablar

- **Förläggning**
- **Temperatur**
  - Lägsta temp PVC / HFFR-mantlad 0° C (-15° C) Försiktighet bör iakttagas
- **Böjradie**
  - Kabeln specifikation, Varierande.
- **Mekaniskpåverkan**
  - Slag/tryck
  - Vibration
- **UV**
  - Extra skydd
  - Hur mycket?

Arrangeras av Voltimum.se – portalen för elproffs

Installationskablar

- **Förläggning**
- **Temperatur**
  - Lägsta temp PVC / HFFR-mantlad 0° C (-15° C) Försiktighet bör iakttagas
- **Böjradie**
  - Kabeln specifikation, Varierande.
- **Mekaniskpåverkan**
  - Slag/tryck
  - Vibration
- **UV**
  - Extra skydd
  - Hur mycket?

Gummi/maskin

- **Förläggning**
- **Förläggningstemperatur**
  - Flexibel ner till -25°C Försiktighet bör iakttas
- **Mekaniskpåverkan**
  - Slag/tryck
  - Vibration
  - Vridmoment
- **Kemikalier**
  - Uttorkning
  - Korrosivt (Material och ledare)

Gummi/maskin

- **Förläggning**
- **Förläggningstemperatur**
  - Flexibel ner till -25°C Försiktighet bör iakttas
- **Mekaniskpåverkan**
  - Slag/tryck
  - Vibration
  - Vridmoment
- **Kemikalier**
  - Uttorkning
  - Korrosivt (Material och ledare)

Gummi/maskin

- **Förläggning**
- **Förläggningstemperatur**
  - Flexibel ner till -25° C Försiktighet bör iakttas
- **Mekaniskpåverkan**
  - Slag/tryck
  - Vibration
  - Vridmoment
- **Kemikalier**
  - Uttorkning
  - Korrosivt (Material och ledare)

Materialprovning

- Alla plastmaterial provas enligt gällande standard.
  1. Ankomstkontroll
  2. Färdiga plastmaterial
    - Töjning
    - Brotthållfasthet
    - Nötning

Arrangeras av Voltimum.se – portalen för elproffs

Kabelprovning i fabrik

- **Typprovning**
  - Vid ny / ändra konstruktion
  - Mekaniska och elektriska
- **Rutinprov (Allprov)**
  - Spänningsprov
  - Glimprov (Partial Discharge)
  - Förbindelseprov (lågspänning)
  - Resistansprov
- **Stickprov**
  - minst 1 gång/ prod. tillfälle
  - Dimensionskontroll
  - Resistansprov
  - Hot set

Sammanfattning

- Hur lång livslängd en kabel får, påverkas av ett stort antal faktorer.
  - Rätt val av kabel
  - Kabelhantering vid förläggning.
  - Mekaniska påkänningar under drift.
  - Belastningsgraden
  - Kemikalier
  - UV-ljus

